HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תקלין חדתין

מפרסים ממסמס ג"כ לטובה לרפותן: **ויף.** סלע: **מקרר.** מוליח מים קרים: **שרבוב.** חמימות ועד היכן החמימות מגיע: **ומפ בנו בצמא.** כי במדה שאדם זהיר בה מאוד אם הוא פוגם קצת בזה נענש עליו ביותר כדמלינו בפ"ז דב"מ פ"ד ב' בר"ש בר"ש יומא חד חזאי דקא נפיק ריחשא מאוזיה אלא דעבאי כו' א"ל יומא חד שמעי בזיעותא לדורכא מרבנן ולא מחאי כדבעי ליה כו'. והייגו לפי שהיה זוהר הרקיע בזה כדאמריגן במסכת מכות ב"ד א' אוטם אזנו משמוע דמים כגון דאב"ש דלא שמיע ליה בזיעותא דדבקן ומתיק וכדפי' רש"י שם ולכן אמר הכא בב"מ ולא מחאי כדאבעי לי והכא נמי שהיה אוזן במדה טובה זו להמליץ מים לרגלים וכשאירע לו לא יזהר כמה דבעי ענגא בזה הענין ופיפיה: **מ"ד רחמנא ויזהרן.** מוותר על עבירות דלא איכפת ליה: **יוותרן בני מעיא.** דאמריגן בפ"ג דחולין ע"פ הוא עצן ויסוגר מלגמד שעשה הקב"ה קנוניות באדם שאם נהפך א' מהם אינו יכול לחיות והוא בני המעיים כמ"ש הערוך מלשון הדורא דכגמא ורלאים לדבריו דסמיך לה בסוגיא עובדא דהוהו גברא דנפל מאיגרא ונפיק מעייניה כו' וכמו שכל עיקר חיות האדם תלוי במעיו כדקתאמר שאם נהפך כו'. כן כל העולמות תלויים במעשי ב"ש לנטותם או להרסם וח"ש שמי שאומר שמותר הש"ש על עבירה יתוותרן כמו ויתר לבי כו'. אלא ישמש פעולתו ואז היה נחרב העולם הקטן: **מאריך רוחיה.** הן מלאכיו כמ"ש עושה מלאכיו רוחות ממיני הפורענויות והם רלים אך והוא רחום יכפר וגו' והרבה לשביב אפו מלאך אפף: **וגני דיליה.** כמ"ש אור ילדך תשי שמתישין כח פעליה של מעלה שהאדם עצמה מכולם כמ"ש כי בלבם אלהים עשה וגו' וכז לדבר יחבל לו בכל כח פוגם שרשו וכל אחד גני דליה: **כחוט השערה.** כי יעקב איש חלק ועשו איש שעיר ולדיקים הם יקודי עולם כולליים הרבה ופגם קטן שלהן עושה רושם והן נשפטין במדת אמת ולכן היו ירלאים לדיקים הרלאוניים שמא יגרום החטא אף חטא כל דהו ומלדקך עמהם בעוה"ז כדי שלא יכעסו כלל לפתח חטאת רודן: **נעוביים ובשים.** לזכות הרבים: **ולא מקבל עליה פגומין.** שעל המת נגזר להשתכח מן הלב משא"כ על החי כמ"ש ומאלן להתנחם והיא היתה בחיים: **אפשר הוה מכבד בורחו במים.** אם היה מכבד הכל בזהירות וכבוד לשם שמים ולא פגם כלל והוא מקפחו במים בתמיה אלא ודאי תעלה: **עלסה.** שנזדמן לה נס שאחזה בענף אחד ועלתה: **אגריפס המלך שמע קולו בשמנה פרסאות.** אף דקולו של ב"ג היו שומעין עשרה פרסאות כמ"ש מיריחו היו שומעין קולו של גבעי כלום (תמיד פ' ע"ב) מ"מ הרא עובדא הוה בקמוץ שמנה פרסאות ושמע המלך שהיה שם אז: **קלא גברא.** היה מפרס מ"ש בפ"ק דיומא ולא היתה קריאת הגבר מגעת כו'. הייגו שקרא גברא ואכריז כרוזא האריך בלשונו ולא ליטעי שכוונתו תרגגולא וגם הטעמן כוונתו לרליה מדאמר גבעי כרוז מה היה אומר וח"ש אכריז כרוזא ובבבלי מסייע ליה מזה: **א"ל קרא תרגגולא.** משום דמלא ברייתא היוצא לדרך קודם קריאת הגבר כו' בתרגגולא ביעוני כו' כדאמר ביומא (כ"פ): **והתנן בן גבר על כו'.** אית לך למימר כו' אלא ע"כ גבר שייסב במשמע ואינו רלאה שם שמעת פעם גבר על תרגגול ואידך ע"כ ס"ל דהכא ליכא למיטעי אבל התם אי אינו שם אדם ס"ל למיתקע מפורש דלא ליטעי בתרגגולא אלא ש"מ קריאת הגבר בחמת תרגגולא ועובדא דגביי כרוז מלאת אחריתי ודאי דאמר ודא היה קריאת הגבר מגעת קאי על תרגגול וי"מ בזמן: **מווזא.** רוזא שיהא שוין משוס הידור: **ולא קבלן מיניה.** משוס ושגא את הרבנות. ולא לברוח מן הכבוד. א"ל מרדו אלא יכשלו במ"ש פרנס המטיל אימה כו': **חיי נפשות עליה"ו.** שדוחה הכל והמלוה רבה ולאוי להכניס א"ע בזה: **דפגינן אמן.** פרק בתרא דתמיד: **נזקין.** נרתענן מהסרעת הקול: **אל אלו.** אל אלכסנדריא: ס"ג **מבחוץ ולופין מבחוץ.** וכ"ה בבבלי שם ופי' רש"י הללו שבאו מאלכסנדריא לפי אלא היו יודעים לדרות מן התנור אלא יהא נשבר לפי שהוא עשוי כמין תיבה פרולה כמין ספינה והיו יריאים לדבקם מבפנים לתנור ולופין אותו מבחוץ. וגגירתא הספרים משונא בתוספתא והכא נמי אלי אבשתא כיון דעל: **שבפלו לה.** מתרומת הלשכה: **בפעוה.** לכתות הסממנין ולערבם יפה כמו שאמר ממולח: **ובמעלה עצן.** אלא היו מכירין בעשב שהוא מעלה עצן וזקף ומתמר כמקלו: **לזוף.** דלומר אלא היו מתבסמין כלל ובבבלי אמר לא יצאה כלה מבושמת מבחיכן. והכא נמי קאמר ולא עוד כו': **ת"ר ישמעאל** גרסינן: **ונהרכה לבוד שמים.** ובבבלי אמר כבוד המקום במקומו ומיעבו כבודן: **המפוקן לדיקים נע"ל.** והייגו שעתיד הקב"ה להחזיר לנו נע"ל ובבבלי הלשון שעתיד הקב"ה להחזיר לנו: **מעלה עצן עומד לנגדי.** עשב שמעלה עומד כנגדי ולאיתיו ובזכרתי: **הראהו לי.** לי בלבדי שאני בודאי אהיה זהיר אלא יגיע לע"ז וליבא טעמא שמא יעשה לע"ז: **מסורת ביד.** ובבבלי שבועה: **נבריה.** לשון אדם משוס גדר בדבר: **רבי יוחנן.** ובבבלי גרסינן ר"י בן נורי ורבי ישמעאל בן לוגא במקום שמעון כ"ל לעיל:

האי דין כיף מקורר מיא והאי דין כיף אית ביה שרבורבי ועד היכן שרבורבותיה מטי' א"ר אליעזר (אחא) ומת בנו בצמא אמר[6] רבי חנינא מאן דאמר רחמנא ווותרן יתוותרן בני מעויי אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה א"ר אחא כתיב [1]וסביביו נשערה מאוד מדקדק עמהן כחוט השערה א"ר יוסי (בר אבין) לא מטעם הזה אלא מן מה דכתיב [2]ונורא הוא על כל סביביו מוראו על הקרובים יותר מן הרחוקים רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן מעשה[3] בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ושבים פעם אחת היתה בתו עוברת להנשא ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגבי בעון מנחמתיה ולא קיבל עלוי מתנחמא עאל רבי פנחס בן יאיר לגביה בעי מנחמתיה ולא קיבל עלוי מתנחמא אמר לון דין הוא חסידכון אמרו ליה רבי כך וכך היה עושה כך וכך אירע ליה אמר אפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים מיד נפלה הברה בעיר באת בתו של אותו האיש אית דאמרי בסוכתא איתערית ואית דאמרי מלאך ירד כדמות ר' פנחס בן יאיר והצילה: גביני כרוז: שהיה[3] מכריז בבית המקדש [4]מה היה אומר עמדו הכהנים לעבודה ולויים לדוכנן וישראל למעמדן אגריפס המלך שמע קולו עד ח' פרסאות ונתן לו מתנות הרבה: בן גבר על נעילת שערים: תירגם[7] רב קומי דבית ר' שילא קרא גברא אכריז כרוזא [8]אמר ליה אמור קרא תרנגולא א"ל והתנינן בן גבר אית לך למימר בר תרנגולא: [2]בן בבי על הפקיע: [9] שהיה (מזווג) מזייג פתילות ר'[1] יוסי (אבי) עאל לכופרה בעו ממנייא עלייהון פרנסים ולא קיבלון מינהן [4]עאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקיע ומה אם זה שנתמנה על הפתילות זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות לכ"ש: בן ארזה על הצלצל: כי הא דתנינן [1] תמן [3]הניף הסגן בסודרין והקיש בן ארזה על הצלצל: הוגרם בן לוי על השיר: (ב)אמר[8] ר' אחא נעימה יתירה היה יודע ואמרו עליו על הוגרם בן לוי שהיה מנעים את קולו בומר וכשהיה נועץ גודלו בתוך פיו היה מוציא כמה מיני זמר והיו כל אחיו הכהנים נוזקרין לו בבת ראש: בית [9] גרמו על מעשה לחם הפנים: בית גרמו היו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביאו אומנים [3]מאלכסנדריאה שהיו בקיאין במעשה לחם הפנים וברדייתו לא היו בקיאין בית [4] גרמו [4]היו מסיקין מבפנים ורודין מבחוץ ולא היתה מתעפשת ואלו היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים והיתה מתעפשת כיון שידעו חכמים בדבר הזה אמרו כל מה שברא הקב"ה לכבודו ברא שנאמר [3]כל פעל ה' למענהו שלחו אחריהם ולא רצו לבא עד שכפלו להן שכרן י"ב מנה היו נוטלים ונתנו להן מ"ח אמרו כ"ד ר' יהודה אומר כ"ד היו נוטלים ונתנו להן מ"ח אמרו להן מפני מה אין אתם רוצין ללמד אמרו להן מסורת היא בידינו מאבותינו שהבית הזה עתיד ליחרב שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין כל לפני ע"ז שלהן בדברים הללו מזכירין אותן לשבח שלא יצאת אשה משל אחד מהן מבושמת מעולם ולא עוד אלא כשהיה אחד מהן נושא אשה במקום אחר היה פוסק עמה ע"מ שלא תתבשם שלא יהו אומרים ממעשה פיטום הקטורת הן מתבשמות לקיים מה שנאמר [5]והייתם נקיים מה' ומישראל [ב]א"ר יוסי פעם אחת הייתי עומד בירושלם ומצאתי תינוק אחד משל בית אבטינס אמרתי לו בני מאיזו משפחה את אמר לי ממשפחת פלוני אמרתי לו בני אבותיך לפי שנתכוונו לרבות בכובדן ולמעט בכובד שמים לפיכך כבודם נתמעט וכבוד שמים נתרבה אמר ר"ע שח לי שמעון בן לוגא מלקט הייתי עשבים אני ותינוק אחד משל בית אבטינס וראיתי אותו שבכה וראיתי אותו ששחק אמרתי לו בני למה בכיתה אמר לי על כבוד של בית אבא שנתמעט ולמה שחקתה אמר לי על הכבוד המתוקן לצדיקים לעתיד לבא ומה ראית מעלה עשן לנגדי נומיתי לו בני הראהו לי אמר לי רבי מסורת בידי מאבותי שלא להראותו לבריותיו א"ר יוחנן בן נורי (מלקט הייתי עשבים אני וזקן א') פגע בי זקן א' משל בית אבטינס ומגילת סמנים בידו אמר לי רבי לשעבר היו בית אבא צנועין והיו מוסרין

ועד היכן מגיע חמימותיה: **ווזרן.** לעבור על כל פשעם: **יתווזרון בני מעוי.** יוותרו קשרי בני מעיו וילאו בתחלואים. ל"א יהיו לו בני מעים יתירים שהוא מורה לבריות ב"ג הל"ש ותענית פ"ג הל"ל, **ג)** ב"ק דף ב' ג' יומות קכא ב וירושלמי דתמיד פ"ד הל"ג, **ג)** יומא כ' ב, **ד)** יומא כ' ב וירושל' סוכה פ"ה הל"ה, **ה)** תמיד, **ו)** ירושלמי יומא פ"ג הל"ג ירושלמי פאה פ"ח הלכה ו, **ז)** תמיד פרק ז, **ח)** יומא לח ב, **ט)** יומא לח ב וירו' שם פ"ג הל"ט,

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ז מכלי המקדש הל"ב:

ז ב שם הלכה ז ובהגשות וכ"מ:

ח ג מיי' שם הל"ח ופ"ו ממתידין הל"ז:

נוסחת הבבלי

(א) פתח ואמר קמיהון כו' ומה זה שלא נתמנה אלא על הפתילו' זכה למנו' כו': **(ב)** א"ר אחא נעימה יתירה היתה לו אמרו כו' מזקנין בנת ראש: **(ג)** מאלכסנדריא של מצרים שהיו כו' ולדייתן לא היו כו': **(ד)** בית גרמו היו מסיקין את התנור מבפנים כו' כיון שאמרו חכמי' כו' ולא רצו לחזור כו' לשבח אמרו לא נמצאת מעולם פת נקיה ביד בניהן כדי שלא יאמרו מלאכת הפנים היו אוכלין: **(ה)** שלמו חכמים והבינו כו' כיון שאמרו חכמי' כו' ולא רצו לחזור עד כו' מעולם לא יצאה אשה מהם כשהיתה מתבשמת לשוק ולא עוד אלא כשהיו נושאין ממקום אחר פוסקין עמה ע"מ שלא תתבשם כדי שלא יהו אומרין כו' מיעוק ג' בית שלא יהו אומרים כו' ומתרמי לו בני של מי אתה א"ל ממשפחת של בית פלוני אמר לו ע"י שאמותיך בקשו לרבות בכבודם ולמעט בכבודו של מקום עכשיו נתמעט בכבודם ונתרבה בכבוד שמים אר"ע כו':

הגהות הגר"א

[א] ה"ג היו מסיקין את התנור מבפנים ומופין מבפנים ולא היתה מתעפשת של אלו היו מסיקין מבחוץ ומופין מבחוץ והיתה מתעפשת כל"ל וכ"ה בבבלי שם ופי' רש"י הללו שבאו מאלכסנדריא לפי שלא היו יודעים לדרות מן התנור שלא יהא נשבר לפי שהוא עשוי כמין תיבה פרולה כמין ספינה והיו יריאים לדבקם מבפני' לתנור ומופין אותו מבחוץ. וגירסת הספרים משונא בתוספתא והכא נמי אלי אבשתא כיון דעל: **[ב]** אמר ר' שמעאל גרסינן:

גליון הש"ס

[א] עי' מוהרש"פ ומדבר' התוס' מגמו' דף פט ע"א ד"ה ושיעמו מוכח כפי' הק"ע דקאי על עובי הפתילה ודקות' ומי' ירושלמי יומא ועי' בת"י יומא טו ד"ה תן ובריטב"א שם:

תורה אור השלם

1. וְבָא אֲלֵהֶינוּ וְאַל יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו תֹּאכַל וּסְבִיבָיו נִשְׂעָרָה מְאֹד: תהלים נ ג
2. אֵל נֶעֱרָץ בְּסוֹד קְדֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל כָּל סְבִיבָיו תהלים פט ח
3. כֹּל פֹּעַל יְיָ לְמַעֲנֵהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה: משלי טז ד
4. כֹּל הַנִּקְרָא בְּשִׁמִּי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו: ישעיהו מג ז
5. וְנִבְּבַשָּׁה הָאָרֶץ לְפָנַי יְיָ וְאַחַר תִּשָּׁבוּ וְהֵיִיתֶם נְקִיִּם מֵיְיָ וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיִיתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאֲחֻזָּה לִפְנֵי יְיָ: במדבר לב כב

משנת אליהו

א"ל אפשר הוה מכבד בורחו. עיין מה שפירשתי בקונטרס וזה מתוך קושיית תוס' ב"ק דסא גבי נחוניא מת בנו בצמא דהתם היה לו אחיז גדול מטא שעשנם עצורו כמו דמיימי עלה בסוגיא מ"ד רחמנא ומבן כו' והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה וכ"מ בסוגיא דב"ק שם וכמן ס"ק אפשר הוה מכבד בורחו מטא בכבוד בלי פגם בהטוא תמיקא ויקפחנו במים אלא בורחי תגלל ע"י נס וכן הוא: **אגריפס המלך שמע קולו ביחוש ח' פרסה כו'.** עמ"ש ולא קתרא הא לתמן במתיר דשמע קולו היו שומעין מימיהו דבאמת הוא כן רק דעובדא דאגריפס שהיה אז חמוק ח' פרסה ושמע ומשכב לו לדבר גפלא ונתן לו מתנות אבל קוגיא דבבלי יומא כ' ע"ב קשה דקאמר הוא היה קולו נשמע גב' פרסאות דמשמע תמיד לא יותר וכן מלאמיר בת"י דיומא שם שדחו מזה מירץ הרב יוסף בר"מ וגם מירץ התוס' דחו ע"ש ומתקי דבלגיני דלגוגיות ומ"ש התוי"ט דבתמיד מיימי לא קול של כ"ג רק של העם דוחק רב ותימה אלא הכיר כלל לדברי התוספות דיומא:

ח) בבבלי ב"ק נ ח ירושלמי בילה פ"ג הל"ל ותענית פ"ב הל"ל, **ט)** ב"ק דף נ ח יומות קכא ב וירושלמי דתמיד פ"ד הל"ג, **ג)** יומא כ ב, **ד)** יומא כ ב וירושל' סוכה פ"ה הל"ה, **ה)** תמיד, **ו)** ירושלמי יומא פ"ג הל"ג ירושלמי פאה פ"ח הלכה ו, **ז)** תמיד פרק ז, **ח)** יומא לח ב, **ט)** יומא לח ב וירו' שם פ"ג הל"ט,